

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa Organizacji Zakładowej NSZZ "S." przy M. Sp. z o.o. w B. przeciwko Krajowemu Związkowi Zawodowemu [x] Zakładowej Organizacji Związkowej przy M. Sp. z o.o. w B. oraz M. Sp. z o.o. w B. o wydanie zastępczego oświadczenia woli, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 maja 2017 r., skargi kasacyjnej strony powodowej od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 lutego 2016 r., sygn. akt III APz (...),

I odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

II zasądza od Organizacji Międzyzakładowej NSZZ "S." przy M. z o.o. w B. na rzecz M. Spółka z o.o. w B. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił zażalenie powoda Organizacji Zakładowej NSZZ „S.” przy M. Sp. z o.o. w B. od postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie przeciwko Krajowemu Związkowi Zawodowemu [x] Zakładowej Organizacji Związkowej przy M. Sp. z o.o. w B. oraz M. Spółce z o.o. w B. o wydanie zastępczego oświadczenia woli.

Z ustaleń Sądu pierwszej Instancji wynikało że powód domagał się zobowiązania pozwanych do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie ustalenia limitów zatrudnienia w pozwanej spółce na 2015 r. – to jest ustalenia średniorocznej liczby etatów wiążącej strony, poniżej której nie będzie dopuszczalne obniżenie stanu zatrudnienia bez zgody powoda oraz pozwanego Krajowego Związku Zawodowego [x]. Powyższe żądanie powoda oparte zostało na regulacji art. 10 ust. 1 Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że żądanie powoda w rozumieniu art. 1 k.p.c. i 476 § 1 k.p.c. nie jest sprawą cywilną, w tym także sprawą z zakresu prawa pracy i postanowieniem z dnia 29 grudnia 2015 r. odrzucił pozew.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował przepis art. 199 § 1 pkt. 1 k.p.c. przyjmując, iż w rozpoznanej sprawie droga sądowa jest niedopuszczalna, co skutkowało odrzuceniem pozwu. Spór w rozpoznanej sprawie dotyczył kształtowania treści układu zbiorowego pracy, a więc w istocie tworzenia źródła prawa. Niewątpliwie ustalenie corocznego limitu zatrudnienia zgodnie z art. 10 ust. 1 UZP należy do kompetencji stron układu, a tymi są związki zawodowe oraz pracodawca, jednakże nie jest to postanowienie umowne tworzące zobowiązanie cywilnoprawne i w konsekwencji spór dotyczący treści układu zbiorowego pracy nie jest sprawą z zakresu prawa pracy w pojęciu art. 476 § 1 k.p.c. Wbrew twierdzeniom skarżącego, zdaniem Sądu Apelacyjnego, postanowienie art. 10 ust. 1 UZP nie dotyczy bezpośrednio treści stosunków pracy pracowników pozwanej spółki. Sąd Apelacyjny nie wykluczył przy tym, że postanowienia wynikające z treści art. 10 ust. 1 UZP mogą być brane pod uwagę Sądu w konkretnym procesie w zakresie oceny zgodności z prawem rozwiązania, czy wypowiedzenia stosunku pracy poszczególnym pracownikom. Sąd Apelacyjny podkreślił, że zakładowy układ zbiorowy jest źródłem prawa i jako taki podlega stosowaniu. Sądy powszechne nie są jednak właściwe do tworzenia prawa, a do tego sprowadzałoby się uwzględnienie żądania powoda.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów prawa materialnego: art. 10 ust. 1 Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy w związku z art. 240 § 1 pkt 2 k.p., a także na naruszeniu przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy: art. 227 k.p.c., art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 1

k.p.c. w związku z art. 476 § 1 pkt. 1 k.p.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego: czy dopuszczalne jest przyjęcie braku drogi sądowej dla roszczenia znajdującego oparcie w postanowieniu układu zbiorowego pracy w sytuacji, w której nie zostało przeprowadzone jakiekolwiek postępowanie, w tym postępowanie dowodowe (wszelkie wnioski dowodowe zostały oddalone), w celu dokonania ustaleń niezbędnych dla realizacji dyrektyw wykładni układów zbiorowych pracy, w szczególności wykładni funkcjonalnej (teleologicznej), w tym ustaleń dotyczących zgodnego zamiaru stron zawierających układ zbiorowy pracy oraz sposobu rozumienia przez nie tego postanowienia w czasie negocjowania treści układu zbiorowego oraz w dacie jego zawierania, jak również ustaleń dotyczących utrwalonej praktyki stosowania postanowienia układu zbiorowego pracy w sytuacji, w której okoliczności te, z uwagi na ogólne brzmienie samego postanowienia układu zbiorowego (i wynikającą z tego niewystarczalność dyrektyw wykładni językowej) mają istotne znaczenie dla ustalenia treści normy znajdującej odzwierciedlenie w tym postanowieniu układu zbiorowego pracy?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to

powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, Legalis nr 1508600; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, Legalis nr 1482401; z dnia 24 maja 2016 r.,

I CSK 666/15). Innymi słowy, istotne zagadnienie prawne powinno kotwiczyć się w regulacji prawnej, która powinna zostać przeanalizowana i opracowana, tak aby to wpierw sam skarżący mógł stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2015 r., III UK 206/13). W rozpoznawanej sprawie skarżący sformułował zagadnienie prawne bez wskazania przepisu prawa, na gruncie którego się ono ujawniło.

Co więcej, zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć charakter ściśle jurydyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych oraz służyć wyjaśnieniu prawa, a nie ocenie ich subsumcji pod określoną normę prawną (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2017 r., I CSK 555/16). Powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 600/14, Legalis nr 1231914).

Musi być to zagadnienie nowe i nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie sądowym (T. Ereciński, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, LEX). Jeżeli zagadnienie prawne było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, skarżący powinien wykazać, że wystąpiły okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383).

Sąd Najwyższy w swoich rozstrzygnięciach przyjął, że w art. 1 k.p.c. nie chodzi o wszelkie sprawy z zakresu prawa pracy, tak jak pojęcie tych spraw i tego prawa jest rozumiane w nauce prawa pracy. Sprawami z zakresu prawa pracy w rozumieniu tego przepisu są bowiem tylko te, które wyliczone zostały w art. 476 § 1 k.p.c. oraz te, do których przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się z mocy ustaw szczególnych. Przepis art. 476 § 1 k.p.c. traktuje o roszczeniach typu zobowiązaniowego, a nie o wszelkich możliwych roszczeniach, w tym takich, których źródłem są stosunki organizacyjne, administracyjnoprawne, czy wynikające z

upoważnienia do uczestniczenia w tworzeniu aktów prawnych. Układ zbiorowy pracy w całości jest źródłem prawa. Dotyczy to także tzw. postanowień obligacyjnych układu, a w każdym razie postanowienia te nie mogą być identyfikowane ze zobowiązaniem w rozumieniu cywilistycznym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2000 r., OSNAPiUS 2002 nr 2, poz. 42; uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2001 r., III ZP 17/00, OSNAPiUS 2001 nr 23, poz. 684).

Pogląd ten jest również przyjmowany w doktrynie. Zdaniem G.G. układ jest szczególnym źródłem prawa pracy, które powstaje w wyniku negocjacji zbiorowych pomiędzy określonymi partnerami społecznymi, ustalającym przede wszystkim warunki, jakim powinna odpowiadać treść stosunku pracy, a więc odnoszącymi się do pracownika i pracodawcy. Zawiera także postanowienia obligacyjne, które dotyczą zasad i form współdziałania przy jego stosowaniu. Zobowiązania wynikające z postanowień obligacyjnych układu zbiorowego pracy mają na celu wzmocnienie gwarancji przestrzegania norm układowych, nie stanowią one źródła zobowiązań cywilnoprawnych, z uwagi na ich bezrozszeniowy charakter (Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2000 r., I PKN 732/99, OSP 2002 nr 7-8, poz. 95).

Spory z zakresu zbiorowego prawa pracy (stosunków zbiorowego prawa pracy) zasadniczo (tradycyjnie) nie podlegają rozstrzygnięciom sądów powszechnych (sądów pracy). Wszczynane przez związki zawodowe w interesie pracowników spory dotyczące warunków pracy, płac lub świadczeń socjalnych, a także praw i wolności związkowych, należą do kategorii sporów zbiorowych między pracownikami (związkami zawodowymi) a pracodawcami w rozumieniu ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz.U. Nr 55, poz. 236 ze zm.), które w myśl założeń przyjętych w tej ustawie rozwiązywane są w trybie pozasądowym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2000 r., OSNAPiUS 2002 nr 2, poz. 42).

Sumą przedstawionych rozważań jest konkluzja o nie wystąpieniu przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Analiza akt i środka zaskarżenia nie upoważnia również do twierdzenia, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie,

doszło do nieważności postępowania, czy też skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.